



G'Kader2023

Voor u ligt het G'kader2023 van de gemeente Geertruidenberg. In dit normenkader spreken we met elkaar af hoe we binnen de gemeente als gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie met elkaar samenwerken ten dienste van de inwoners van onze gemeente. In het normenkader onderstrepen wij onze gezamenlijke centrale waarden en werken deze verder uit in uitgangspunten voor ons onderlinge samenspel, de informatievoorziening en verantwoording van het college aan de raad en de participatie van onze inwoners bij het gemeentebestuur (gemeenteraad en college).

Dit normenkader is opgesteld voor de bestuursperiode 2022-2026. Ieder jaar komen we als gemeenteraad en college bij elkaar om de werking van het kader te evalueren. Het is dan mogelijk om het stuk zo nodig aan te passen

Centrale waarden waar vanuit wij werken

Om als gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie goed te kunnen samenwerken is er een basis nodig van gemeenschappelijke waarden. Door naar elkaar uit te spreken op welke wijze wij werken, en welke waarden wij belangrijk vinden in het samenspel, verbeteren wij het bestuur van onze gemeente.

In het samenspel in de raad en tussen raad en college staan luisteren, respect en vertrouwen centraal. We hebben een open houding voor de mening van anderen in het besef dat onze eigen mening soms wel wat bijstelling en/of aanscherping kan gebruiken. We creëren een veilige basis voor raad, college en ambtelijke organisatie waarin we onze hand uitsteken, en uitgestoken handen durven te pakken. Dat zijn centrale waarden van waaruit wij dagelijks werken en samenwerken.

Deze centrale waarden hebben we uitgewerkt in de uitgangspunten. Als in vergaderingen van de gemeenteraad de centrale waarden niet worden nageleefd is het de verantwoordelijkheid voor ieder raadslid om hierover een punt van orde te maken. De voorzitter markeert dit moment en stelt vast dat hierover op een later moment wordt gereflecteerd aan de hand van de vastgestelde centrale waarden.

Op deze uitgangspunten zijn wij aanspreekbaar:

- Luisteren: we luisteren naar elkaar en naar de inwoners van Geertruidenberg. Zo is er voor iedereen de ruimte om een stem te laten horen in het besluitvormingsproces van de gemeenteraad;
- Respect: we gaan op een gelijkwaardige manier met elkaar om en respecteren elkaars verschillen. We bevragen elkaar op politieke standpunten, niet op de persoon;
- Vertrouwen: in de gemeente Geertruidenberg gaan we uit van onderling vertrouwen en werken we samen om dit vertrouwen hoog te houden;
- (Zelf)reflectie: we zijn ons als gemeentebestuur bewust van onze rol en het beeld dat wij laten zien naar onze inwoners. We denken, reflecteren en beschouwen ons eigen handelen en proberen onszelf te verbeteren;
- Verenigd in verschil: we bestaan bij de gratie van verschillen, en dat is onze kracht. Verschillen van mening zijn nodig om het beste te doen voor onze inwoners.

Hier gaan we aan werken:

- We zoeken naar manieren om elkaar op een meer vrije manier te informeren. Zo stimuleren we een goed gesprek;

- We vieren onze successen **samen**;
- Raadsleden geven op verschillende wijze vorm aan hun raadswerk. Dat respecteren we en we vullen elkaar aan;
- We werken aan verbinding door elkaar in goede sfeer en op informele wijze vaker te vinden.

Rolopvatting gemeenteraad en college

In een goed functionerende democratie hebben gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie ieder een eigen rol te vervullen. De gemeenteraad controleert, stelt kaders en vertegenwoordigt de inwoners van Geertruidenberg, Raamsdonksveer en Raamsdonk. Het college van B&W voert uit en zet de raad in positie om haar taken uit te kunnen voeren. De ambtelijke organisatie ondersteunt en wordt niet betrokken in het politieke proces. Deze rollen nemen wij in met een basishouding van vertrouwen. We spreken elkaar aan als we niet in onze rol blijven.

Op deze uitgangspunten is de gemeenteraad aanspreekbaar:

- De gemeenteraad geeft, naast zijn controlerende taak, meer invulling aan de kaderstellende rol;
- We staan in onze gemeente dicht bij onze inwoners, maar besturen doen we als raad vooral op hoofdlijnen;
- De gemeenteraad neemt een positief-kritische houding aan ten opzichte van het college. In de basis is er sprake van vertrouwen;
- Inwoners moeten zich gehoord en vertegenwoordigd weten door ons handelen in de gemeenteraad, maar uiteindelijk beslissen we in het algemeen belang;
- Leden van de gemeenteraad bereiden zich voor op vergaderingen. Alleen dan is het mogelijk een goed gesprek te voeren.

Op deze uitgangspunten is het college aanspreekbaar:

- Het college voert de kaders van de gemeenteraad uit en legt actief verantwoording af over de wijze waarop uitvoering is gegeven aan kaders vanuit de gemeenteraad;
- Het college gaat zorgvuldig in op vragen en voorstellen van de gemeenteraad en brengt de raad in positie om zelf voorstellen te doen;
- Het college is zoveel mogelijk transparant naar alle raadsleden (oppositie en coalitie) van onze gemeente;
- Het college is benaderbaar en gemakkelijk te bereiken voor raadsleden, hier wordt ook tijd voor gemaakt;
- Het proces om te komen tot een raadsbesluit wordt (zeker bij belangrijke maatschappelijke onderwerpen) in overleg tussen gemeenteraad en college vormgegeven.

Hier gaan we aan werken:

- Raadsleden ervaren een hoge werkdruk door de grote hoeveelheid stukken. We hanteren strakke deadlines voor het aanleveren van stukken door het college en wijken hier in principe niet vanaf;
- Het gemeentehuis is geen ideale ontmoetingsplek voor raadsleden. Dit aspect nemen we mee in de huisvestingsdiscussie;
- Het college onderzoekt de mogelijkheid om te werken met een actuele jaarplanning van nieuw beleid om de voorspelbaarheid te vergroten. Het presidium controleert het naleven van de jaarplanning;
- De 'ombudsfunctie' van de politiek kan zeer nuttig zijn, maar spreken elkaar aan als het in de gemeenteraad teveel over individuele gevallen gaat;

- We onderzoeken als raad de mogelijkheid om vaker (in de beeldvormende fase) in kleiner verband samen te komen met daarbij aanwezigen uit de ambtelijke organisatie, bijvoorbeeld in een ‘tafeltjesavond’.

Informatievoorziening door het college aan de gemeenteraad

Om als gemeenteraad onze taak goed uit te voeren, is het belangrijk dat de informatievoorziening en verantwoording vanuit het college goed is. Dat geldt zowel voor de actieve als de passieve informatievoorziening. Het is belangrijk dat de informatievoorziening vanuit het college zoveel mogelijk is toegesneden op de behoeften van de raad.

Op deze uitgangspunten zijn wij aanspreekbaar:

- Het college blijft de gemeenteraad actief, volledig en tijdig voorzien van de informatie die de gemeenteraad nodig heeft om de juiste beslissingen te nemen;
- De gemeenteraad versterkt de band met de ambtelijke organisatie;
- Het college handelt met een mandaat van de gemeenteraad. Dit mandaat moet vervolgens ook gerespecteerd worden;
- Raad en college stellen zich kwetsbaar en transparant op. Fouten worden eerlijk toegegeven zodat er samen naar een oplossing kan worden gezocht.

Hier gaan we aan werken:

- De ambtelijke organisatie krijgt van het college de ruimte om technische en informatieve vragen van de gemeenteraad zonder tussenkomst van het college te beantwoorden. Hier gaat de raad volwassen mee om. Ambtenaren worden nooit onderdeel van het politieke spel;
- We gaan als raad en college met elkaar in gesprek om de informatiebehoefte en informatiestroom vanuit het college op elkaar af te stemmen;
- De raad investeert in een inwerkprogramma om nieuwe raadsleden sneller en beter opgeleid aan het werk te laten beginnen en om kennis bij te scholen van meer ervaren raadsleden.

Betrekken van inwoners bij onze gemeente

Wij besturen onze gemeente voor onze inwoners. Onze bewoners zijn erg betrokken maar weten de gemeente niet altijd te vinden met hun ideeën, wensen en problemen of hebben hier geen tijd voor. Als gemeente willen we daar beter op in spelen. Niet alleen als politieke partijen of fracties, maar ook als gehele gemeenteraad. Zo besturen we de gemeente samen, en niet alleen vanuit het gemeentehuis.

Op deze uitgangspunten zijn wij aanspreekbaar:

- De inhoud en vorm van burgerparticipatie is afhankelijk van de doelgroep en inhoud van het onderwerp. Hier houden wij bij het vormen van beleid rekening mee;
- We zorgen dat inwoners met de juiste verwachting kunnen inspreken of meespreken. We zijn duidelijk over de aard van bijeenkomsten en de invloed die inwoners wel/niet kunnen uitoefenen;
- Burgerparticipatie heeft gevolgen voor de rol van de gemeenteraad. Bij een goedlopend participatietraject durven we soms een stapje terug te zetten;
- Burgerparticipatie is belangrijk en we realiseren ons dat dit meer tijd en geld kost.

Hier gaan we aan werken:

- Wijkgericht samenwerken als voorbeeld van burgerparticipatie voor de praktijk in onze gemeente;
- We koppelen terug wat er met de inbreng van inwoners is gedaan.

Bijlage. Achtergrondinformatie

Inleiding

Geertruidenberg is een van de 10 gemeenten die deel neemt aan de pilot van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat tot doel heeft om de positie van de gemeenteraad te versterken. Hiertoe worden gezamenlijk afspraken gemaakt over de manier waarop vertegenwoordigende, regelgevende en bestuurlijke taken zijn georganiseerd en verdeeld, hoe burgers daarbij worden betrokken en hoe verantwoording over het gevoerde beleid wordt afgelegd. Deze afspraken worden vastgelegd in een statuut.

In Geertruidenberg is er voor gekozen om toe te werken naar een akkoord. Hierin wordt afgesproken aan hoe de raad, college en ambtelijke organisatie met elkaar samenwerken ten dienste van de inwoners van Geertruidenberg. Om tot dit akkoord te komen is er een werkgroep samengesteld, bestaande uit een vertegenwoordiging uit de gemeenteraad. Ook de griffier en burgemeester waren aanwezig bij de bijeenkomsten van de werkgroep.

Onderzoek

Ter voorbereiding is gebruik gemaakt van een onderzoek naar de manieren waarop inwoners van Geertruidenberg betrokken willen worden bij het gemeentelijk beleid. Hieruit bleek dat de gemeente voor een groot deel bestaat uit zogeheten 'honkvaste buurtbewoners' en 'geïnformeerde gezinsdrukte'. De honkvaste buurtbewoner wil meedenken over veranderingen in hun buurt, of meehelpen om deze veranderingen teweeg te brengen. Maar deze bewoner heeft een laag vertrouwen in de overheid en een beperkte wens tot beleidsparticipatie. De bewoner die in dit onderzoek getypeerd wordt als 'Geïnformeerde Gezinsdrukte' wil best meedenken maar heeft weinig tijd, en is gebaat bij duidelijke en korte inspraakprocedures. Het is van belang om de kennis over deze beide soorten buurtbewoners te betrekken te verwerken in het beleid over bewonersparticipatie.

Daarnaast is er een onderzoek gedaan naar de bestuurscultuur van Geertruidenberg. Hieruit bleek dat de gemeente hoog scoort op 'arenacultuur' en op 'gemeenschapscultuur'. Een arenacultuur wordt gekenmerkt door een hoge mate van politisering en een lage mate van formalisering. In deze cultuur zijn de rollen niet goed en duidelijk gescheiden. Er zijn veel persoonlijke contacten, maar zonder 'bescherming' van voldoende formele procedures. Dit maakt het lastig om conflicten in goede banen te leiden. Politieke en bestuurlijke conflicten worden daardoor al snel persoonlijk, waardoor ze makkelijk kunnen escaleren. Dit leidt tot een hoge mate van onvoorspelbaarheid en een sterk gevoel van chaos. Deze cultuur kenmerkt zich verder door een hoge mate van wantrouwen en probleemgerichtheid en is sterk intern gericht. De gemeenschapscultuur daarentegen kent een lage mate van politiseren, maar is ook sterk gericht op de informele manier van samenwerking. In de gesprekken bleek dat de gemeente inderdaad een mix in zich had van twee bestuursculturen. Over het algemeen is Geertruidenberg een gemeenschapscultuur, maar regelmatig ontspoot de samenwerking in een arenacultuur. Dit beeld werd breed herkend.

Om te peilen wat de wensen waren met betrekking tot het akkoord is er een vragenlijst ingevuld door raadsleden, de griffie, het college van B&W en de gemeentesecretaris. Uit deze vragenlijst en uit gesprekken met de werkgroep zijn de uitgangspunten en randvoorwaarden voor het akkoord in Geertruidenberg afgeleid en vervolgens door de werkgroep zijn vastgesteld. Deze luiden:

1. Het statuut krijgt de vorm van een normenkader, dat betekent: richtinggevende uitgangspunten voor het samenspel en de samenwerking, kort en bondig verwoord.
2. Vier thema's staan centraal in het akkoord:
 - A. Centrale waarden voor het samenspel

- B. Rolopvatting van gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie
 - C. Informatievoorziening en verantwoording
 - D. Inwoners actief betrekken bij beleid en duidelijk informeren over wat de gemeente doet
- Dit akkoord is bedoeld voor de bestuursperiode 2022-2026. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor inbedding van de principes, periodieke evaluatie en bespreking. De werkgroep zal dit verder uitwerken.

Met deze kaders is er gewerkt aan een raadsconferentie om met de gehele raad input op te halen voor het akkoord.

Raadsconferentie

De vier centrale onderwerpen in het akkoord hebben in de werkconferentie op 1 november 2022 centraal gestaan in de bespreking aan 'de tafels', om tot de gewenste invulling en uitgangspunten per thema te komen. Tijdens deze bespreking was er aan iedere tafel een mix van mensen vanuit de raad en het college. Er was ambtelijke ondersteuning aanwezig voor het maken van aantekeningen tijdens de gesprekken.

Uit deze gesprekken is vervolgens een concepttekst opgesteld en aan de werkgroep aangereikt voor nadere uitwerking. De werkgroep is in het vervolgtraject verantwoordelijk voor de implementatie en het bewaken hiervan.